

Analyysi talvikelillä tapahtuneista kuolonkolareista:**KITKARENKAILLA AJETAAN NASTARENKAITA TURVALLISEMMIN**

Henkilöautojen aiheuttamat kuolonkolarit ovat vähentyneet merkittävästi ajonvakautuksen yleistymisen myötä viimeisen 10 talvikauden aikana. Kitkarenkaiden osuus talvirenkailla aiheutetuista talvikelionnettomuuksista oli vain 4,5 prosenttia joului–helmikuussa 2009–2017 eli selvästi vähemmän kuin niitä esiintyy talviliikenteessä. Erityisesti ajohallinnan menetyksiin liittyvät tapaukset ovat vähentyneet kitkarenkailla nastarenkaita nopeammin.

Tutkimuksessa tarkasteltiin talvirengaspakon aikana joului–helmikuussa 2000-luvulla henkilöautolla aiheutettuja kuolonkolareita OTI:n onnettomuustietoaaineistosta. Nukahtamiset, sairauskohtaukset ja itsemurhat on rajattu aineiston ulkopuolelle. Tutkimuksessa nojataan aiempiin selvityksiin ja asiantuntijankemyksiin sekä analysoidaan kehitystä tilastollisesti ja tapaustarkastelun kautta.

Onnettomuusanalyysin pohjaksi kysyttiin liikenneturvallisuuden asiantuntijoiden arvioita kehitykseen vaikuttavista tekijöistä. Tulosten analysointia varten saatiin yksityiskohtaisempia kommentteja liikenneturvallisuuspäällikkö Esa Rädyltä Onnettomuustietoinstituutista, teknologiapäällikkö Panu Sainiolt Aalto-yliopistosta ja tutkimuspäällikkö Juha Valtoselta Liikenneturvasta.

Kehityksen taustalla kolme keskeistä tekijää

Asiantuntijakyselyn mukaan kitkarenkailla myönteistä kehitystä selittävät pääasiassa erot henkilöautojen iässä ja turvatekniikassa. Onnettomuustietorekisterissä kitkarengasautot olivat keskimäärin 2,4 vuotta nastallisia uudempia kaikkien osallisten keskuudessa tarkastelujaksolla 2009–2017. Ne näyttäisivät olevan keskimääräistä parempia sekä aktiiviselta että passiiviselta turvallisuudeltaan.

Toiseksi merkittävimmäksi tekijäksi kehityksen taustalla arvioitiin eroja kuljettajien ajotavassa ja ennakkoinnissa. Tästäkin on saatu viitteitä aiemmissa tutkimuksissa, mutta toisaalta keliolosuhteiden on todettu vaikuttavan vain vähän ajonopeuksiin ja turvaväleihin. Kitkarenkaiden käyttäjiin vaikuttavat omien kokemusten lisäksi epäilemättä usein toistuvat kehotukset ennakkoinnin tärkeydestä.

Onnettomuusanalyysissa nostettiin esiin myös muutokset renkaiden suorituskyvyssä. Tekniikan Maailman tuoreessa talvirengasvertailussa (TM 17/2019) arvioitiin nastarenkaiden jääpidon parantuneen viime vuosina merkittävästi nastojen määrää lisäämällä. Toisaalta todettiin, että parhaat kitkarengaat pitävät nykyään liukkaallakin jäällä suorastaan uskomattoman hyvin.

Lisäksi kiinnitettiin huomiota nasta- ja kitkarenkaiden suorituskykyerojen tasoittumiseen kulumisen myötä. Esimerkiksi keväällä 2017 kerätyssä rengashotelliotsessa urasyvyydeltään puoliksi kuluneet nastarengaat olivat useimmiten nastoitukseltaan kelvottomia. Suuretkin kuntoerot rengassarjassa saattavat jäädä autoilijalta huomaamatta, jolloin talvikelikin pääsevät helposti yllättämään.

Uusi tieliikennelaki korostaa kuljettajan vastuuta

Tutkiva viestintäkonsultti Jouko Lahti esittää onnettomuusanalyysin tulosten perusteella suosituksia ja jatkotutkimustarpeita eri toimijoiden suuntaan. Talvirengasvalintojen yhteiskunnallisia vaikutuksia olisi syytä arvioida tarkemmin nykytiedon valossa. Tämän pohjalta pohjoihin talvioloihin tarkoitettuja kitkarenkaita voitaisiin suositella uudempiin, ajonvakautuksella varustettuihin henkilöautoihin.

Onnettomuusanalyysin tulokset herättävät aiheesta julkista keskustelua ja hälventävät osaltaan turhia ennakkoluuloja kitkarenkaita kohtaan. Tarkoituksena ei ole kärjistä usei niin tunnepitoista talvirengas keskustelua vaan korostaa kuljettajan omaa vastuullisuutta liikenteen turvallisuudesta, sujuvuudesta ja ympäristövaikutuksista tieliikennelain uudistusta tukien.

Lähde: Talvirengastyypit talvikelionnettomuuksissa: kitkarenkaiden osuuden vähenemiseen vaikuttavat tekijät (Onnettomuustietoinstituutti/J Lahti Interaction 2019)